

15.12.2015

MAAHANMUUTTOVIRASTO

MIGRATIONSVERKET

FINNISH IMMIGRATION SERVICE

Sisäministeriö
Maahanmuutto-osasto
Ylitarkastaja Elina Immonen

SMDno-2015-1696

HE LUONNOS HUMANIT SUOJELU, TIEDOKSIANTO, KÄSITTELYMAKSUT

Maahanmuuttovirasto kiittää mahdollisuudesta luonnoksesta. Esitetty muutos on kannatettava seuraavien huomioiden:

Tiedoksianto

Maahanmuuttovirasto turvapaikkaprosessin omistajana pitää erittäin tärkeänä, että tiedoksianto koskeva pykälä siinä muodossa kuin se on HE -luonnoksessa. Kielteiset päätökset, jotka eivät ole pantavissa täytäntöön nopeutetussa menettelyssä, voidaan Maahanmuuttoviraston mukaan antaa tiedoksi todisteellisesti. Todisteellinen tiedoksianto voi edelleen tarkoittaa henkilön tapaamista henkilökohtaisesti. Haastetiedoksiantomenettely, jonka voisi suorittaa vain poliisi, on raskas menettely toteuttaa erityisesti odotettavissa olevassa tilanteessa, jossa tiedoksi annettavia päätöksiä on nykyistä huomattavasti suurempi määrä. Maahanmuuttovirasto ennakoi, että haastetiedoksiantomenettely aiheuttaa pullonkaulan turvapaikkaprosessiin poliisin ruuhkautuessa tiedoksi annettavista kielteisistä päätöksistä.

Humanitäärinen suojelu

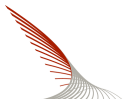
Maahanmuuttovirasto toivoo, että esityksessä käsiteltäisiin sitä, ettei ko. suojelukategorian poistamisella ole tarkoitus muuttaa nykyisen ulkomaalaislain 52 §:n soveltamisalaa. Tämä on notorinen seikka, mutta sen toteutamisella olisi merkitystä mahdollisten valitusten käsittelyn kannalta. Toteaminen voisi vähentää jopa valituksia, mikä säästää viranomaisten resursseja Migrissä ja tuomioistuimessa.

Esityksessä voitaisiin ottaa kantaa myös siirtymätilanteisiin: miten lakia sovelletaan voimaantulohetkellä vireillä olevien ensimmäisten ja jatkolupien sekä perheen yhdistämislupien ratkaisemiseen.

Käsittelymaksu

Käsittelyajan kuluminen:

www.migri.fi

Esityksessä todetaan: "ehdotuksella ei olisi vaikutusta oleskelulupahakemuksen käsittelyaikojen määrittämiseen eikä ulkomaalaislaissa säädettyihin, oleskeluluvan perusteitaisiin enimmäiskäsittelyaikoihin. Näin ollen esimerkiksi perhesiteen perusteella jätetyn oleskelulupahakemuksen 69a §:ssä säädetty yhdeksän kuukauden määräaika alkaisi edelleen kulua hakemuksen jättämispäivästä eli siitä, kun hakemus on tullut viranomaiselle vireille."

Käsittelymaksun ja lakisääteisiä määräaikoja koskevien vireilletuloajankohtien erillisuus on ongelmallinen ja Maahanmuuttovirasto esittää, että tätä voitaisiin harkita vielä ja esittää seuraavia huomioita:

Sekä perheen yhdistämisdirektiivissä että yhdistelmädirektiivissä enimmäiskäsittelyaika on säädetty suojaamaan hakijaa siltä, että viranomaisen käsittely viivästyisi kohtuuttomasti. Tarkoitus ei ole asettaa viranomaiselle enimmäiskäsittelyaikoja, joiden toteutumiseen se ei itse pysty vaikuttamaan. Käsittelymaksun suorittaminen on kiinni hakijasta, ei virastosta, joten hakijan toimimattomuuden ei tarvitsisi vaikuttaa kielteisesti viranomaiseen.

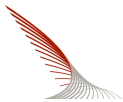
Ei ole täysin johdonmukaista, että käsittelyajaksi lasketaan aika, jolloin hakemusta ei sanamukaisesti käsitellä, vaan se odottaa hakijan toimenpiteitä, joista käsittelyn jatkuminen on kiinni.

Yhdistelmä lupadirektiivin perusteluissa sanotaan: "Laskennallisesti ja viranomaisten sisäisen vastuunjaon näkökulmasta käsittelyaika jakautuisi tasan siten, että molempien viranomaisten olisi mahdollista käyttää hakemuksen käsittelyyn enintään kaksi kuukautta." Perhesideperusteisten ja työntekolupien osalta käsittelyajan kulumisesta säädetään toisistaan poikkeavasti voimassa olevassa ulkomaalaislaissa.

Ulkomaalaislain 82 § 1 momentissa säädetään työntekoluvista, että käsittelyaika alkaa kulua vasta sitten, kun viranomainen on vastaanottanut asianmukaisesti täytetyn hakemuksen liitteineen. Jos käsittelymaksun maksaminen on käsittelyn aloittamisen edellytys ja jos sen maksamatta jättäminen johtaa kielteiseen päätökseen, niin miksi ei katsota käsittelymaksun maksamisen olevan myös sellainen selvitys, jonka hän voi ennakoita olevan merkityksellinen kyseisessä asiassa ja joka hänen on toimitettava yhdistelmä lupadirektiivin 5 artiklassa tarkoitetun täydellisen hakemuksen edellytyksen täyttymiseksi, mistä käsittelyaika alkaa juosta?

82 § 1 momentin perustelut: "Käsittelyajan alkamisajankohdan arviointia ei muuttaisi se, jos viranomainen hakemukseen perehdyttyään katsoo tarpeelliseksi pyytää tai hankkia lisäselvityksiä ratkaisun tekemisen tueksi." Käsittelymaksua ei voi verrata tällaisiin "hakemukseen perehtymisen jälkeen" tarpeelliseksi katsottavaksi lisäselvitykseksi, koska viranomainen ei voi perehtyä asiaan mitenkään ennen kuin käsittelymaksu on maksettu. Kyseessä on käsittelyn aloittamisen edellytys, joka on puhdas toteamusasia, ei harkintaa edellyttävä, varsinkaan työntekoon liittyvissä hakemuksissa. Harkintaa ei tosin voida tehdä myöskään perhesideasioissa, mutta silloin viranomaisen pitää osata lukea maksuasetuksesta, onko kyse maksullisesta vai maksuttomasta asiasta.

82 § 2 momentin mukaan jos toimivaltainen viranomainen joutuu pyytämään tai hankkimaan asiassa lisäselvitystä, käsittelyajan kulumisen keskeytyy kunnes tarvittavat selvitykset on saatu. □ Tämäkin tukee sitä, että ainakaan työntekoa koskevissa hakemuksissa käsittelyajan kulumisen ei kuulu alkaa ennen kuin hakija on hoitanut oman osuutensa, ja siis maksanut käsittelymaksun.

Perusteluissa voisi todeta, että hakijat ovat lainmuutoksen jälkeen yhdenvertaisessa/tasa-arvoisessa asemassa maksun suorittamisen suhteen ja käytäntö yhdenmukaistuu? Se, pitääkö maksu suorittaa ei riipu vireillepanotavasta (sähköinen vai paperinen) eikä siitä, suostuuko hakija maksamaan maksua vai ei.

Sääntelyn ulottaminen myös muihin ulkomaalaislain mukaisiin hakemusasioihin

Käsittelymaksujen suorittamista koskeva säännös tulisi laajentaa kattamaan myös muukalaispassi- ja pakolaisen matkustusasiakirjahakemukset (jäljempänä passihakemukset). Ulkomaalaisten osalta nekin ovat ns. paperihakemuksia (asiakkaan tekemä sähköinen vireillepano onnistuu vain Suomen kansalaisilta)

HE-luonnoksen kohdassa 2.1.3 mainitut ongelmat (lainaus alla) ovat täysin yhteneviä passihakemusten käsittelymaksuongelmien kanssa.

Passihakemukset ovat kaikille maksullisia. Vuonna 2014 ko. hakemuksia laitettiin vireille yhteensä reilut 7600 kpl. Lisäksi kun huomioidaan nykyiset turvapaikanhakijamäärät ja heidän saamiensa oleskelulupien perusteet on näköpiirissä myös passihakemusten määrän kasvu. Näin ollen säännöksen ulottaminen myös passihakemuksiin tehostaisi niidenkin käsittelymaksujen saamista, vähentäisi lupaviranomaisten vastikkeetonta työtä ja selkeyttäisi sekä yhdenmukaistaisi menettelyä (ks. HE:n kohta 4, viimeinen kpl).

Esimerkiksi 10 a § Oleskeluluvan ja ulkomaalaiselle Suomessa myönnettävän matkustusasiakirjan käsittelystä perittävän maksun suorittaminen (Hakemuksen vireille tulosta säädetään hallintolaissa.) Oleskelulupa-, muukalaispassi- ja pakolaisen matkustusasiakirjahakemuksen käsittelyn jatkaminen sen vireille tulon jälkeen edellyttää, että käsittelystä perittävä maksu on suoritettu.

Maahanmuuttovirasto esittää, että ko. säännös voisi olla yksinkertaisempi: ulkomaalaislain mukaisissa hakemusasioissa käsittelyn jatkamisen edellytyksenä on, että käsittelymaksu on suoritettu.

HE -luonnoksessa perusteluissa ja pykälässä on käytetty eri termejä käsittelyn yhteydessä: 'jatketaan' ja 'aloitetaan'. Maahanmuuttoviraston kannalta käsittelyn aloittaminen olisi näistä parempi vaihtoehto.

Muita huomioita

Sivulla 8 otsikon 2.1.3 alla toisessa kappaleessa pitäisi varmasti korvata sana "nimellistä" sanalla "nimenomaista".

Ylijohtaja

Jaana Vuorio

Johtaja

Hanna Helinko